

**НОТАРІАЛЬНА
ПАЛАТА УКРАЇНИ**

**Видача документів
(інформаційних роз'яснень/постанов про
відмову у вчиненні нотаріальних дій)
з метою сприяння оформленню спадщини
у судовому порядку, у разі якщо відсутні
необхідні документи**

30.01.2024

Анна КОТЛЯР

член Комісії НПУ з аналітично-методичного забезпечення нотаріальної діяльності, приватний нотаріус Запорізького міського нотаріального округу

Ст. ст. 4, 5 Закону України «Про нотаріат»

Стаття 4. Права нотаріуса

Нотаріус має право:

- ✓ складати проекти документів, виготовляти копії документів та виписки з них, а також давати роз'яснення з питань вчинення нотаріальних дій і консультації правового характеру.

Стаття 5. Обов'язки нотаріуса

Нотаріус зобов'язаний:

- ✓ сприяти фізичним та юридичним особам у здійсненні їх прав та захисті законних інтересів, роз'яснювати права і обов'язки, попереджати про наслідки вчинюваних нотаріальних дій для того, щоб юридична необізнаність не могла бути використана їм на шкоду;
- ✓ відмовити у вчиненні нотаріальної дії в разі її невідповідності законодавству України або міжнародним договорам.

Стаття 49 Закону України «Про нотаріат»

Нотаріус відмовляє у вчиненні нотаріальної дії, якщо:

- 1) вчинення такої дії суперечить законодавству України;
- 2) не подано відомості (інформацію) та документи, необхідні для вчинення нотаріальної дії;...**
- 5) з проханням про вчинення нотаріальної дії звернулась особа, яка в установленому порядку визнана недієздатною, або уповноважений представник не має необхідних повноважень;...
- 9) в інших випадках, передбачених законом.

Нотаріусу або посадовій особі, яка вчиняє нотаріальні дії, забороняється безпідставно відмовляти у вчиненні нотаріальної дії.

Ст.ст. 47, 49 Закону України «Про нотаріат»

Нотаріус або посадова особа, яка вчиняє нотаріальні дії, не приймає для вчинення нотаріальних дій документи, якщо вони не відповідають вимогам, встановленим у статті 47 цього Закону, або містять відомості, передбачені частиною третьою статті 47 цього Закону.

Ст. 47 Закону: Документи, викладені на двох і більше аркушах, що подаються для вчинення нотаріальної дії, повинні бути прошиті у спосіб, що унеможлиблює їх роз'єднання без порушення цілісності, а аркуші пронумеровані (крім випадків, коли такі документи видані (отримані) за допомогою єдиних та державних реєстрів, відомості яких обов'язково використовуються нотаріусом під час вчинення нотаріальної дії).

Для вчинення нотаріальних дій не приймаються документи, які не відповідають вимогам законодавства або містять відомості, що принижують честь, гідність та ділову репутацію фізичної особи або ділову репутацію юридичної особи, які мають підчистки або дописки, закреслені слова чи інші незастережні виправлення, документи, тексти яких неможливо прочитати внаслідок пошкодження, а також документи, написані олівцем.

Ст.ст. 47, 49 Закону України «Про нотаріат»

Тексти нотаріально посвідчуваних правочинів, заяв, засвідчуваних копій (фотокопій) документів і витягів з них, тексти перекладів та заяв повинні бути написані зрозуміло і чітко, дати, що стосуються змісту посвідчуваних правочинів, повинні бути позначені хоча б один раз словами, а назви юридичних осіб та їх ідентифікаційний код за даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань - без скорочень із зазначенням їх місцезнаходження. Прізвища, імена та по батькові фізичних осіб, їх місце проживання та ідентифікаційний номер за даними Державного реєстру фізичних осіб платників податків, крім уповноважених представників юридичних осіб, повинні бути написані повністю, а у випадках, передбачених законами, - із зазначенням дати їх народження.

На вимогу особи, якій відмовлено у вчиненні нотаріальної дії, нотаріус або посадова особа, яка вчиняє нотаріальні дії, зобов'язані викласти причини відмови в письмовій формі і роз'яснити порядок її оскарження. Про відмову у вчиненні нотаріальної дії нотаріус протягом трьох робочих днів виносить відповідну постанову.

ВІДКЛАДЕННЯ / ЗУПИНЕННЯ = СПРИЯННЯ ГРОМАДЯНАМ

Видача свідоцтва про право на спадщину може бути ВІДКЛАДЕНА у разі

1 витребування нотаріусом відомостей або документів від фізичних або юридичних осіб, при цьому строк, на який може бути відкладено видачу свідоцтва про право на спадщину, не може перевищувати одного місяця; необхідності **2** отримання нотаріусом від заінтересованих осіб згоди на подачу спадкоємцем, який пропустив строк для прийняття спадщини, **3** заяви про прийняття спадщини згідно з вимогами частини другої статті 1272 Цивільного кодексу України.

1 За обґрунтованою письмовою заявою заінтересованої особи, яка звернулась до суду, ТА **2** на підставі отриманого від суду повідомлення про надходження позовної заяви заінтересованої особи, яка **3** оспорює право або факт, про посвідчення якого просить інша заінтересована особа, вчинення нотаріальної дії ЗУПИНЯЄТЬСЯ до вирішення справи судом.

Постанова про відмову VS роз'яснення

Постанова

- ✓ Ст. ст. 5, 47, 49 Закону України «Про нотаріат»
- ✓ Це обов'язок нотаріуса
- ✓ МЕТА: РОЗ'ЯСНИТИ-СПРИЯТИ ОФОРМЛЕННЮ У СУДОВОМУ ПОРЯДКУ, оскільки нотаріус позбавлений можливості вчинити нотаріальну дію в силу вимог закону
- ✓ НЕ може бути відправлено поштою, оскільки передбачає особисте звернення заявника/представника
- ✓ Передбачає вивчення документів, наданих для вчинення нотаріальної дії
- ✓ Передбачає безпосередній доступ до Єдиних та державних реєстрів
- ✓ Може бути підставою для звернення до суду

Роз'яснення

- ✓ Ст. ст. 4, 5 Закону України «Про нотаріат», Закон України «Про звернення громадян»
- ✓ Це право та обов'язок нотаріуса
- ✓ МЕТА: РОЗ'ЯСНИТИ-СПРИЯТИ ОФОРМЛЕННЮ У НОТАРІУСА або у СУДОВОМУ ПОРЯДКУ
- ✓ Може бути відправлено поштою, відповідно може бути без особистого звернення заявника
- ✓ Може бути без вивчення «особистих документів»
- ✓ НЕ передбачає обов'язковий безпосередній доступ до Єдиних та державних реєстрів
- ✓ Може бути підставою для звернення до суду

СТРОКИ

Постанова про відмову **VS** роз'яснення

Постанова

Ст. 49 Закону України «Про нотаріат»

Про відмову у вчиненні нотаріальної дії нотаріус протягом трьох робочих днів виносить відповідну постанову.

Роз'яснення

- ✓ СТРОКИ ст. 20 Закон України «Про звернення громадян»
- ✓ Звернення розглядаються і вирішуються у термін не більше одного місяця від дня їх надходження, а ті, які не потребують додаткового вивчення, - невідкладно, але не пізніше п'ятнадцяти днів від дня їх отримання.
- ✓ Якщо в місячний термін вирішити порушені у зверненні питання неможливо, ...встановлюють необхідний термін для його розгляду, про що повідомляється особі, яка подала звернення. При цьому загальний термін вирішення питань, порушених у зверненні, не може перевищувати сорока п'яти днів.
- ✓ На обгрунтовану письмову вимогу громадянина термін розгляду може бути скорочено від встановленого цією статтею терміну.

Постанова про відмову VS роз'яснення

Постанова

- ✓ Наприклад, відсутні документи, що підтверджують повноваження представника, або надані документи, які складені іноземними органами, не пройшли легалізацію у МЗС або не проставлено штамп Апостиль;
- ✓ Наприклад, відсутні документи, що необхідні для вчинення нотаріальної дії, відсутня можливість отримати документи/відомості у інший спосіб
- ✓ Наприклад, не підтверджуються юридичні факти, які необхідні для оформлення спадщини (родинні відносини, факт прийняття спадщини, факт належності майна спадкодавцю тощо)

Роз'яснення

- ✓ Наприклад, ст. 1272 ЦКУ «Якщо спадкоємець протягом строку, встановленого статтею 1270 цього Кодексу, не подав заяву про прийняття спадщини, він вважається таким, що не прийняв її.»

(АБО ВІДМОВА, що вчинення такої дії суперечить законодавству України;)

- ✓ Наприклад, «У разі підтвердження факту заведення спадкової справи іншим нотаріусом нотаріус відмовляє заявнику у прийнятті заяви (іншого документа) та роз'яснює право її подачі за місцезнаходженням цієї справи...»

Підпункт 2.4 пункту 2 глави 10 розділу II Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України

(АБО ВІДМОВА, що дія підлягає вчиненню іншим нотаріусом)

Ст.ст. 68, 69 Закону України «Про нотаріат»

Стаття 68. Видача свідоцтва про право на спадщину за законом

Нотаріус...при видачі свідоцтва про право на спадщину за законом перевіряє:

ФАКТ СМЕРТІ СПАДКОДАВЦЯ, ЧАС І МІСЦЕ ВІДКРИТТЯ СПАДЩИНИ, НАЯВНІСТЬ ПІДСТАВ ДЛЯ ЗАКЛИКАННЯ ДО СПАДКОЄМСТВА за законом осіб, які подали заяву про видачу свідоцтва, та СКЛАД СПАДКОВОГО МАЙНА.

Стаття 69. Видача свідоцтва про право на спадщину за заповітом

Нотаріус ...при видачі свідоцтва про право на спадщину за заповітом перевіряє:

ФАКТ СМЕРТІ СПАДКОДАВЦЯ, НАЯВНІСТЬ ЗАПОВІТУ, ЧАС І МІСЦЕ ВІДКРИТТЯ СПАДЩИНИ, СКЛАД СПАДКОВОГО МАЙНА.

Нотаріус ... також перевіряє коло осіб, які мають право на обов'язкову частку в спадщині.

Порядок: + прийняття спадщини спадкоємцем у встановлений законом спосіб.

На підтвердження цих обставин від спадкоємців витребовуються документи, які підтверджують вказані факти. *(підпункт 4.14 пункту 4 глави 10 розділу II Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України)*

Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України

Свідоцтво про право на спадщину видається за наявності у спадковій справі ВСІХ необхідних документів. (підпункт 4.12 пункту 4 глави 10 розділу II Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України)

У разі звернення спадкоємця з заявою про видачу свідоцтва про право на спадщину для

ЗАВЕРШЕННЯ СПАДКУВАННЯ щодо спадщини, яка **1** була відкрита на окремих територіях

України до початку їх тимчасової окупації, введення воєнного стану та щодо якої **2** спадкова

справа була зареєстрована у Спадковому реєстрі, але не була закінчена, **3** внаслідок знищення

спадкової справи або відсутності доступу до місця її зберігання **4** у зв'язку з тимчасовою

окупацією чи веденням бойових дій, приватний нотаріус (державна нотаріальна контора), до якого (якої) звернувся спадкоємець, **МАЄ ПЕРЕВІРИТИ ФАКТИ, передбачені законом, ТА ВИТРЕБУВАТИ НЕОБХІДНІ ДОКУМЕНТИ.**

За відсутності у спадкоємця необхідних для видачі свідоцтва про право на спадщину документів нотаріус РОЗ'ЯСНЮЄ йому процедуру вирішення зазначеного питання в судовому порядку. (підпункт 4.15 пункту 4 глави 10 розділу II Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України) **Постанова КЦС ВС від 9 лютого 2022 року у справі № 192/1922/19 (щодо завершення спадкування)**

ПЕРЕВІРКА ФАКТУ СМЕРТІ

Факт смерті фізичної особи і час відкриття спадщини нотаріус перевіряє шляхом витребовування від спадкоємця свідоцтва про смерть, виданого органом державної реєстрації актів цивільного стану АБО за безпосереднім доступом до реєстру актів цивільного стану. *(підпункт 1.3 пункту 1 глави 10 розділу II Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України)*

У разі неможливості пред'явлення спадкоємцями свідоцтва про смерть спадкодавця АБО відсутності інформації в реєстрі нотаріус повинен витребувати від органу державної реєстрації актів цивільного стану копію актового запису про смерть спадкодавця або повний витяг з Державного реєстру актів цивільного стану громадян щодо актового запису про смерть. *(підпункт 1.4 пункту 1 глави 10 розділу II Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України)*

Якщо смерть громадянина була зареєстрована на території іншої держави, нотаріусу подається **ВІДПОВІДНИЙ ДОКУМЕНТ**, виданий компетентними органами іноземної держави, який є дійсним на території України за умови його легалізації, якщо інше не передбачено законом, міжнародними договорами України. *(підпункт 1.5 пункту 1 глави 10 розділу II Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України)*

На підставі рішення суду видається свідоцтво про смерть. (Згідно ст. 317 ЦПК негайне виконання).

ПЕРЕВІРКА ЧАСУ ВІДКРИТТЯ СПАДЩИНИ

Частина 2 статті 1220. Часом відкриття спадщини є ДЕНЬ смерті особи або день, з якого вона оголошується померлою.

Нова редакція

Час відкриття спадщини може бути визначено у рішенні суду.

(Окреме провадження-встановлення фактів, що мають юридичне значення).

П20 ПП ЦКУ. У період дії воєнного стану в Україні, ..., та протягом двох років з дня його припинення або скасування у випадку, якщо смерть фізичної особи зареєстрована пізніше ніж через один місяць з дня смерті такої особи або дня, з якого її оголошено померлою, строки, встановлені статтями 1269, 1270, 1271, 1272, 1273, 1276, 1277, 1283, 1298 цього Кодексу, обчислюються з дня державної реєстрації смерті особи. При цьому часом відкриття спадщини вважається ДЕНЬ смерті спадкодавця або день, з якого спадкодавця оголошено померлим, незалежно від часу державної реєстрації смерті.

Положення абзацу першого цього пункту застосовуються також до спадщини, яка відкрилася ПІСЛЯ введення воєнного стану в Україні, ..., ДО набрання чинності Законом України "Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо вдосконалення порядку відкриття та оформлення спадщини", ТАКОЖ до спадщини, яка відкрилася до введення воєнного стану, строк для прийняття якої НЕ СПЛИВ до його введення, за умови, що свідоцтво про право на спадщину не було видано жодному із спадкоємців.

Постанова КЦС ВС від 21 червня 2023 року у справі № 175/1404/19, Постанова КЦС ВС від 16 червня 2021 року у справі № 554/4741/19, Постанова КЦС ВС від 25 січня 2023 року у справі № 676/47/21 (Щодо строків по спадщині)

ПЕРЕВІРКА МІСЦЯ ВІДКРИТТЯ СПАДЩИНИ

Нова редакція

Стаття 1221. Місце відкриття спадщини

Чекаємо змін у
Порядок

1. Місцем відкриття спадщини є останнє місце проживання спадкодавця.
2. Якщо місце проживання спадкодавця невідоме, місцем відкриття спадщини є місцезнаходження нерухомого майна або основної його частини, а за відсутності нерухомого майна - місцезнаходження основної частини рухомого майна.
3. Якщо спадкодавець мав останнє місце проживання на території іноземної держави, місце відкриття спадщини визначається відповідно до Закону України "Про міжнародне приватне право".

Доказом постійного проживання із спадкодавцем може бути: довідка органу реєстрації місця проживання про те, що місце проживання спадкоємця на день смерті спадкодавця було зареєстровано за однією адресою зі спадкодавцем. (підпункт 3.20 пункту 3 глави 10 розділу II Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України). Постанова КЦС ВС від 10 січня 2019 року у справі № 484/747/17, Постанова КЦС ВС від 1 березня 2023 року у справі № 185/5690/20-ц, Постанова КЦС ВС від 19 травня 2021 року у справі № 937/10434/19-ц (Щодо застосування ч.3 ст.1268 ЦК України)

Місце відкриття спадщини може бути визначено у рішенні суду. (Окреме провадження-встановлення фактів, що мають юридичне значення). Постанова КЦС ВС від 13 листопада 2023 року у справі № 638/7337/21 (місце відкриття спадщини на непідконтрольній території) Постанова КЦС ВС від 06.11.2019 у справі № 483/637/16-ц
Департаменти реєстраційних послуг-ОМС-ЦНАП-Компетентні військові адміністрації

ПЕРЕВІРКА НАЯВНОСТІ ПІДСТАВ ДЛЯ ЗАКЛИКАННЯ ДО СПАДКОЄМСТВА

Доказом родинних та інших відносин спадкоємців зі спадкодавцем є: свідоцтва органів реєстрації актів цивільного стану, повний витяг з реєстру актів цивільного стану громадян щодо актового запису, копії актових записів, копії рішень суду, що набрали законної сили, про встановлення факту родинних та інших відносин.

Факт перебування на утриманні підтверджується рішенням суду, що набрало законної сили, про встановлення факту перебування непрацездатної чи неповнолітньої особи на утриманні.

Непрацездатність утриманця за віком може бути підтверджена паспортом, свідоцтвом про народження; непрацездатність за станом здоров'я - за пенсійною книжкою або довідкою, виданою відповідним органом медико-соціальної експертизи.

Факт проживання спадкоємців однією сім'єю зі спадкодавцем підтверджується рішенням суду, яке набрало законної сили.

Нотаріус під час вчинення нотаріальних дій використовує відомості Державного реєстру актів цивільного стану громадян (ст. 46-1 ЗУ «Про нотаріат»)

«ДОБРА ВОЛЯ СПАДКОЄМЦІВ» = УНИКНЕННЯ СУДУ

Спадкоємці за законом, які позбавлені можливості подати документи, що підтверджують наявність підстав для закликання до спадкоємства, можуть бути за письмовою згодою всіх інших спадкоємців, які прийняли спадщину і подали докази родинних, шлюбних чи інших відносин із спадкодавцем, включені до свідоцтва про право на спадщину. (ст. 68 ЗУ «Про нотаріат»)

За письмовою згодою спадкоємців, які прийняли спадщину, спадкоємець, який пропустив строк для прийняття спадщини, може подати заяву про прийняття спадщини нотаріусу або в сільських населених пунктах - уповноваженій на це посадовій особі відповідного органу місцевого самоврядування за місцем відкриття спадщини. (ч. 2 ст. 1272 ЦКУ)

Постанова ОП КЦС ВС від 13 березня 2023 року у справі № 398/1796/20 (щодо подання заяв спадкоємцями, які мають зареєстроване місце проживання в Україні, але фактично проживають за її межами)

ПЕРЕВІРКА НАЯВНОСТІ ЗАПОВІТУ

При заведенні спадкової справи нотаріус за даними Спадкового реєстру перевіряє наявність заведеної спадкової справи, спадкового договору, заповіту, крім випадків, передбачених підпунктом 2.5 цього пункту. (Підпункт 2.2 пункту 2 глави 10 розділу II Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України)

При прийнятті заяви (Прим.: *завершення спадкування*) нотаріус за даними Спадкового реєстру перевіряє наявність зареєстрованої спадкової справи, спадкового договору, заповіту. (Підпункт 2.8 пункту 2 глави 10 розділу II Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України)

!!! В умовах воєнного або надзвичайного стану за відсутності доступу до Спадкового реєстру нотаріальне посвідчення заповіту, внесення змін до нього та його скасування здійснюються без використання цього реєстру з ПОДАЛЬШИМ ВНЕСЕННЯМ до нього відповідних відомостей протягом п'яти робочих днів З ДНЯ ВІДНОВЛЕННЯ ТАКОГО ДОСТУПУ.

(Пункт 8 глави 3 розділу II Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України доповнено згідно з Наказом Міністерства юстиції № 1118/5 від 11.03.2022)

ПЕРЕВІРКА СКЛАДУ СПАДКОВОГО МАЙНА

Видача свідоцтва про право на спадщину на майно, право власності на яке підлягає державній реєстрації, проводиться нотаріусом після подання документів, що посвідчують право власності спадкодавця на таке майно, крім випадків, передбачених пунктом 3 глави 7 розділу I цього Порядку, та перевірки відсутності заборони або арешту цього майна. *(підпункт 4.16 пункту 4 глави 10 розділу II Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України)*

!!! У разі КОЛИ державну реєстрацію права власності на земельну ділянку та об'єкт нерухомого майна проведено БЕЗ ВИДАЧІ ДОКУМЕНТА, що посвідчує таке право АБО у зв'язку із втратою, пошкодженням чи псуванням відповідного державного акта на право власності, свідоцтва про право власності на нерухоме майно, нотаріальна дія щодо такого майна ВЧИНЯЄТЬСЯ на підставі інформації з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, отриманої шляхом безпосереднього доступу до нього. Така інформація долучається до примірника правочину, свідоцтва тощо, які залишаються у справах нотаріуса. *(пункту 3 глави 7 розділу I Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України)*

ПЕРЕВІРКА СКЛАДУ СПАДКОВОГО МАЙНА

Якщо до складу спадкового майна входить нерухоме майно, нотаріус отримує інформацію з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно шляхом безпосереднього доступу до нього.

За відсутності у спадкоємця необхідних для видачі свідоцтва про право на спадщину документів нотаріус роз'яснює йому процедуру вирішення зазначеного питання в судовому порядку. *(підпункт 4.19 пункту 4 глави 10 розділу II Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України)*

Видача свідоцтва про право на спадщину на земельну ділянку нотаріусом проводиться також за умови отримання витягу з Державного земельного кадастру, у тому числі шляхом безпосереднього доступу до нього. *(підпункт 4.21 пункту 4 глави 10 розділу II Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України)*

ПРАВА другого з подружжя/колишнього з подружжя

При оформленні спадщини як за законом, так і за заповітом нотаріус у випадках, коли із документа, що посвідчує право власності, ВБАЧАЄТЬСЯ, що майно може бути спільною сумісною власністю подружжя, ПОВИНЕН з'ясувати, чи є у спадкодавця той з подружжя, який його пережив і який МАЄ ПРАВО на $1/2$ частку в спільному майні подружжя.

ЗА НАЯВНОСТІ другого з подружжя НОТАРІУС ВИДАЄ йому свідоцтво про право власності на частку в спільному майні подружжя.

Видача свідоцтва про право на спадщину спадкоємцям, які прийняли спадщину, СТРОКОМ НЕ ОБМЕЖЕНА.

(пункт 4.22 глави 7 розділу I Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України)

Постанова ВП ВС від 04 липня 2023 року у справі № 686/20282/21 (провадження № 14-102цс22)

Суд. Корисна інформація

1. Постанова Пленума Верховного суду України «Про судову практику в справах за скаргами на нотаріальні дії або відмову в їх вчиненні» N 2 від 31.01.92
2. Про окремі питання застосування Закону України від 4 лютого 2016 року № 990-VIII "Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України щодо встановлення факту народження або смерті особи на тимчасово окупованій території України" (Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 15 квітня 2016 року) https://ts.lica.com.ua/b_text.php?type=3&id=916983&base=1
3. Щодо використання у судових рішеннях формулювань, що відображають місце настання фактів, які мають юридичне значення (Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 11 квітня 2017 року) https://ts.lica.com.ua/b_text.php?type=3&id=916983&base=1
4. Інформаційний лист Касаційного цивільного суду Верховного Суду щодо розгляду справ стосовно встановлення юридичних фактів народження і смерті на тимчасово окупованих територіях від 26 квітня 2021 року. <https://www.minre.gov.ua/sites/default/files/vsu.pdf>

СУДОВИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ТА ОСІБ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ
https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/rizne/Judges_IDPs_course_Ukr.pdf

Огляди актуальної судової практики дивимось на сторінці supreme.court.gov.ua

- ✓ Ольга Ступак. Судова практика щодо часу і місця відкриття спадщини. Обчислення строків для прийняття спадщини. Встановлення фактів прийняття спадщини
https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/Sud_prakt_misce_chas_vidkr_spadschina.pdf
- ✓ Ольга Ступак. Спори у спадкових правовідносинах
https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/Spadkuv_notar_Stupak.pdf
- ✓ Ольга Ступак. Спори, що виникають із спадкування за законом
https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/Prezent_Spori_spadkuv_za_zakonom.pdf
- ✓ Євген Петров. Практика ВП ВС у спадкових відносинах
https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/Petrov_praktika_VP_VS_spadkovi_spori.pdf
- ✓ Василь Крат. Добра совість в практиці Верховного Суду: Quo vadis?!
https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/dobra_sovist_v_practici_VS_compressed.pdf

Огляди актуальної судової практики дивимось на сторінці supreme.court.gov.ua

- ✓ Василь Крат. Категорії спадкового права
https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/Krat_kategor_sp_prava.pdf
- ✓ Олена Білоконь. Окремі аспекти розгляду цивільних справ про встановлення юридичних фактів під час дії воєнного стану
https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/Ur_akti_Bilokon.pdf

Дякую

НОТАРІАЛЬНА
ПАЛАТА УКРАЇНИ

30.01.2024